

УДК 654.654.07

Інна ПОПОВА

здобувач вищої освіти Миколаївського національного аграрного університету,

м. Миколаїв, Україна

e-mail: popova.inna.sm@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ АГРОБІЗНЕСУ

У статті розглянуто систему та стан внутрішнього інформаційного забезпечення, як основного засобу загального управління підприємством. Висвітлено місце та роль інформаційного забезпечення в процесі прийняття управлінського рішення. Визначені сукупності системи показників інформаційного забезпечення, поняття та загальна структура інформаційного забезпечення процесу прийняття, підготовки та контролю реалізації управлінського рішення. Перспективи розвитку науковців стосовно цієї проблематики.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, інформація, управлінське рішення, агробізнес, сільськогосподарські підприємства, управління.

У сучасних економічних умовах розвитку управління аграрним бізнесом змістовне значення має система методів, направлених на його вдосконалення та ефективну діяльність. При цьому, управління пов'язане з інформацією та інформаційними процесами. Процес управління інформацією здійснюється за допомогою збору та накопичення інформації про об'єкт управління, цілеспрямованих процесів її обробки та передача. Потреба в інформації для управління аграрними підприємствами дозволяє стверджувати про необхідність вдосконалення системи його інформаційного забезпечення, яка повинна включати інформаційне забезпечення системи державного регулювання і підприємницької діяльності. Але даний процес має недоліки, які затримують ефективний процес управління. Відповідно, механізм ефективного процесу інформаційного забезпечення, як ключового інструменту процесу управління, вимагає подальшого удосконалення.

Питання щодо управління інформаційного забезпечення розглянуто в працях як вітчизняних так і зарубіжних вчених, зокрема в працях Р. Ф. Абдєєва, І. О. Белебега, Ф. Ф. Бутинця, І. П. Босака, М. П. Денисенко, О. П. Кучерова, А. Н. Кашаєва, Т. М. Ковальчук, М. С. Пушкаря, М. Є. Рогози, О. Х. Румака, Т. Пітерса, П. М. Сороки, В. К. Савчука, М. Г. Чумаченко В. А. Шевчука та інших вчених. Водночас, незважаючи на чисельність

наукових робіт вітчизняних та зарубіжних фахівців, багато аспектів залишаються нерозкритими і потребують поглибленої розробки щодо розуміння поняття інформаційного забезпечення та його впровадження.

Метою даної статті є дослідження системи інформаційного забезпечення, як основного інструменту управління, визначення його сутності та значення у покращенні управління діяльністю агробізнесу.

На сучасному етапі належне функціонування аграрного ринку неможливо уявити без системи управління інформаційного забезпечення, яка повинна підтримувати та обслуговувати суб'єкти ринкових відносин на всіх стадіях виробничого циклу, а також у всіх областях їх діяльності. Використання інноваційно-інформаційних технологій у сфері управління аграрного бізнесу забезпечує підвищення якості економічної інформації, її точність, вчасність, об'єктивність, організацію її надходження і, як наслідок, можливість прийняття своєчасних управлінських рішень.

В узагальненому вигляді, інформаційне забезпечення – це сукупність методів і засобів розміщення й організації інформації, від якості якого значною мірою залежить достовірність і якість прийнятих управлінських рішень [2].

О. Є. Кузьміна та Н. Г. Георгіаді виділяють такі підходи щодо визначення поняття інформаційного забезпечення [1]:

- інформаційне забезпечення являє собою процес задоволення потреб певних користувачів інформації;
- інформаційне забезпечення – сукупність заходів зі створення і
- функціонування інформаційної системи;
- інформаційне забезпечення – це комплекс заходів і методів
- оформлення документації, організації збереження даних тощо.

Також інформаційне забезпечення включає сукупність системи показників таких як [3]:

- потоки інформації – варіантів організації документообігу;
- систем кодування та класифікації інформації;
- уніфіковану систему документації;
- різні інформаційні масиви (файли), що зберігаються в машині та на машинних носіях з різним
- ступенем організації.

Механізми середовища ділової інформації вимагають створення адекватного формування ринкових механізмів економіки, створення необхідних умов функціонування товаровиробників і споживачів сільськогосподарської продукції. Дане середовище має забезпечувати інформаційну підтримку суб'єктів ринкового механізму на всіх стадіях виробництва і споживання сільськогосподарської продукції і послуг, а також у всіх галузях аграрного бізнесу. Тому головним завданням формування інформаційної інфраструктури аграрного бізнесу є створення максимально сприятливих умов доступу всіх сільськогосподарських підприємств до інформації, яку в світі прийнято називати діловою.

Завдяки збору накопичення інформації про об'єкт управління, цілеспрямованих процесів її обробки і передачі здійснюється процес управління. Більш точним видається погляд на управління як на забезпечення процесів формування та руху інформаційних потоків, під якими розуміється спеціально організований рух повідомлень від деякого джерела до деякого приймача, спрямоване на забезпечення реалізації функцій управління в рамках цілей і умов керованої системи.

Аналіз потреби в інформації для управління аграрними підприємствами дозволяє стверджувати про необхідність вдосконалення

системи його інформаційного забезпечення, яка повинна включати інформаційне забезпечення системи державного регулювання і підприємницької діяльності. Інформація може бути отримана як ззовні, так і всередині самого підприємства, але при цьому, як правило, відчувається або брак відповідної інформації про господарську діяльність підприємства, або надлишок незв'язної, непотрібної інформації. Таким чином, необхідно: вибрати дані, що мають відношення до справи, а також організація надходження інформації та забезпечення її отримання в потрібний час.

Основне завдання інформаційного управління полягає в розробці рішень по концентрації і розподілу інформації на рівні всього підприємства із залученням вже діючих внутрішньовиробничих систем. Ці системи (наприклад, аналіз, планування, оперативна інформація) можуть застосовуватися в якості агрегування (наприклад, систем забезпечення процесів прийняття рішень), які частково є на сільськогосподарському підприємстві. Отримана з їх допомогою інформація може бути знову використана в іншій ланці і на іншому рівні (оперативному або стратегічному), щоб поповнити дані для управління і зміцнити тим самим базу прийняття рішень на підприємстві.

Основоположним принципом ведення господарської діяльності є оптимізація співвідношення прибутку і вкладень з точки зору факторів ринку, контроль за витратами: необхідно ретельно враховувати всі витрати і поступово виключати малоефективні, постійно стежити за кон'юктурою ринку, бачити його «больові точки». Отже, система інформаційного забезпечення агробізнесу повинна давати не тільки діагноз ситуації, а й поради щодо зміни організації та управління, що забезпечує більш високі результати.

Основні вимоги до інформації, які необхідні керівникам сільськогосподарським підприємств [4]:

1. Цінність для здійснення процесів управління і достовірність. Як уже згадувалося вище, не тільки неправильна, помилкова інформація, а й зайва, надмірно докладна інформація можуть негативно позначатися на процесах управління, викликаючи ускладнення

структури і збільшення трудових витрат управлінського апарату, непродуктивні витрати часу роботи технічних систем обробки інформації.

2. Своєчасність надходження до споживачів. Уповільнення надходження інформації знижують, а іноді і зводять до нуля її цінність для управління, знижують ефективність рішень керівників і функцій виконавців, порушують встановлений ритм функціонування систем управління.

3. Лаконічність і висока насиченість. Ці властивості забезпечують цінність інформації, а також прискорення її доставки та обробки.

4. Зручність кодування, яке є важливим фактором надійності передачі і обробки, доступності сприйняття.

5. Мінімізація витрат на збір, формування та обробку інформації. Однак від форми подання (письмовий звіт, цифрова зведення, усне донесення і т.д.) істотно залежать і лаконічність повідомлення, і зручність його сприйняття, і кодування, і час, необхідний для його передачі, обробки, а значить, в кінцевому рахунку, і цінність інформації.

В процесі управління, отримання інформації та її передачі, постійно відбувається її обмін. Такий обмін може відбуватися як по-вертикалі так і по-горизонталі. Апарат управління потребує об'єктивної та оперативної інформації на певний момент часу, що залежить від побудови системи управління, яка буде її використовувати.

На думку науковця С. М. Пилипенко [5] інформаційне забезпечення управління характеризує сукупність реалізованих рішень відносно обсягів інформації, її якісного і кількісного складу, розміщення і форм організації. При цьому метою інформаційного забезпечення управління, на думку науковця, є своєчасне надання необхідної і достатньої інформації для прийняття управлінських рішень, що забезпечують ефективну діяльність як підприємства в цілому, так і його структурних підрозділів.

Перспективною формою інформаційного забезпечення є організація консультативно-інформаційних центрів. Створення цілісної комплексної системи інформаційного обслуговування вимагає проведення наукових дос-

ліджень з розробки її структури, організації технічної бази, відповідного програмного і правового забезпечення, а також економічного механізму взаємодії в умовах ринкової економіки.

Завдання цієї служби – розвиток конкурентоспроможності аграрного сектора через сприяння сільським товаровиробникам у прийнятті обґрунтованих економічних рішень, більш ефективного господарюванні.

Основними функціями подібної консультативно-інформаційної системи повинні бути [6]:

- допомога сільськогосподарським виробникам у виявленні і формулюванні їх проблем, аналізі варіантів і обґрунтованому виборі рішень, оцінці їх результатів і обміні інформацією;
- збір, обробка та надання товаровиробникам і органам управління АПК об'єктивної та свіжої інформації щодо різних аспектів виробництва, переробки, стану ринку та збуту сільськогосподарської продукції;
- консультування щодо ефективного планування та управління господарством, фінансового та інвестиційного аналізу, оптимізації використання ресурсів;
- забезпечення зворотного зв'язку органів управління АПК та науково-дослідних установ з сільськими товаровиробниками з метою вироблення ефективних заходів державної аграрної політики;
- інтеграція інформації і знань з різних джерел.

Таким чином, консультативно-інформаційна служба сприяє встановленню нового стилю взаємин органів управління сільських товаровиробників та забезпечення їх конструктивного діалогу. Крім того, маючи в своєму розпорядженні достовірної інформацією про проблеми товаровиробників, допомагаючи вирішувати їх проблеми, дана служба може і повинна стати активним провідником державної політики на селі, помічником органів управління агробізнесом та забезпеченні її формування.

Узагальнюючи результати, можна стверджувати, що вимоги до інформаційного забезпечення в системі управління підвищуватимуться й надалі. Достатня, якісна та систематизована інформація про внутрішнє середовище підприємства дає змогу керівникові

визначати ефективність таких заходів як: організаційно-економічних, агротехнічних, соціальних та екологічних, залежно від умов, що складаються, змінювати плани. Чим краще проінформований керівник, тим оперативнішими й ефективнішими будуть його рішення.

Тому необхідною умовою для подальшого його розвитку є запровадження інновацій-

них підходів до впровадження інформаційних технологій у виробництво сільськогосподарської продукції та покращення інформаційної інфраструктури аграрних підприємств. Подальшим напрямом розвитку даної тематики є розробка моделі інформаційного забезпечення процесу підготовки, вибору і реалізації управлінського рішення.

Список використаних джерел

1. Кузьмін О. Є. Формування і використання інформаційної системи управління економічним розвитком підприємства : монографія / О. Є. Кузьмін, Н. Г. Георгіаді. — Львів : Вид-во нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2006. — 368 с.
2. Сорока П. М. Інформаційні системи і технології у фінансах: навч. посіб. для дистанційного навчання / П. М. Сорока. — К. : Вид-во університету «Україна», 2005. — 260 с.
3. Ілляшенко К.В. Аналіз інформаційного забезпечення діяльності підприємства [Електронний ресурс] // Наук. Зб. Таврійського державного агротехнологічного університету — Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znptdau/2012_17_1/17-1-26.pdf.
4. Титаренко І.В. Удосконалення процесу інформаційного забезпечення як інструменту ефективного управління підприємством / І. В. Титаренко // Регіональна економіка : наук.- практ. журнал. — Вип. 1(19). — С. 349—353.
5. Пилипенко С. М. Розвиток процесу інформаційного забезпечення як інструменту ефективного управління підприємством / С. М. Пилипенко // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика : матеріали міжнар. наук.-практич. конф. 24–25 берез. 2016 р. — Х. : Вид-во «НТМТ», 2016. — С. 398—400.
6. Бондарчук Н. В. Інформаційно-консультаційні послуги в сільському господарстві: досвід країн з розвинутою економікою [Електронний ресурс] / Н. В. Бондарчук // Ефективна економіка. — Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/efek/2010_1/1_2010_4.pdf.

References

1. Kuzmin O. E. The formation and use of the information system management of economic development of the enterprise : monograph / O. E. Kuzmin, N. G. Georgiadi. — Lviv: Type-in NAT. UN-TY "Lvivska Politechnika", Lviv, 2006. — P. 368.
2. Forty P. M. Information systems and technology in Finance: Study guide for distance learning / P. M. Forty. — K. : Publishing house of University "Ukraine", 2005. — P. 260.
3. Ilyashenko K. V. Analysis of information support of activity of the enterprise [Electronic pessus] // Scientific journal of Tavria state agrotechnological University — Mode of access: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znptdau/2012_17_1/17-1-26.pdf.
4. Titarenko V. I. improving the process of communication as an effective tool of enterprise management/.In. Titarenko // Regional Economics : scientific — practical magazine. — Release 1(19). — P. 349—353.
5. Pilipenko S. M. development of the process of information provision as a tool for effective management of the enterprise / S. Pilipenko M. // Modern problems of enterprise management: theory and practice : materials of international scientific-practical conference 24–25 mar. 2016. — H.: Publishing house "NTMT", 2016. — P. 398–400.
6. Bondarchuk N. V. Information and Advisory services in agriculture: the experience of countries with developed economies [Electronic pessus] / N. V. Bondarchuk // Efficient economy. — Mode of access: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/efek/2010_1/1_2010_4.pdf.

Попова И. С. Информационное обеспечение управлением агробизнеса

В статье рассмотрена система и состояние внутреннего информационного обеспечения, как основного средства общего управления предприятием. Освещено место и роль информационного обеспечения в процессе принятия управленческого решения. Определены совокупности системы показателей информационного обеспечения, Понятие и общая структура информационного обеспечения процесса принятия, подготовки и контроля реализации управленческого решение. Перспективы развития ученых по этой проблематике.

Ключевые слова: информационное обеспечение, информация, управленческое решение, агробизнес, сельскохозяйственные предприятия, управление.

Popova I. Information support of management of agribusiness

The article describes the system and the status of internal information management as the primary means of common management. Lit place and role of information in making management decisions. Certain aggregate indicators system of information support, the concept and General structure of information security taking process, preparing and monitoring the implementation of management decisions. Prospects for the development of scientists on this issue.

Key words: information provision, information, management decision, agribusiness, agricultural enterprises, management.

Стаття надійшла до редколегії 21.09.2017